

Από τον Αδριανό Γεωργίου

ΘΕΑΤΡΟ ΟΔΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

ΝΤ. ΧΑΡΟΥΣΕΡ:

ΜΑΧΑΙΡΙ
ΣΤΗΝ ΚΟΤΑ

Το «Μαχάρι στην κότα» του Χάρουσερ, που παίζεται στο θέατρο της οδού Κεφαλληνίας είναι έργο πολλών κατευθύνσεων και πολύπλοκων συλλογισμών ή απλώς ένα ποιμενικό ερωτικό δράμα;

Τι είναι αυτή η γυναίκα που δεν αρκείται στα τω γάμου της, αλλά επιζητά συγκινήσεις σ' έναν «εξωλέστατο» Μυλωνά; Έχουμε να κάνουμε μ' ένα ρουστικ σύνδρομο μοθωρισμού ή μήπως μ' ένα έργο που τα πρόσωπα είναι περισσότερο σύμβολα σ' ένα δραματικό τέχνημα πολλαπλών σημάνσεων; Η γυναίκα του έργου είναι ανήσυχη φύση, ανικανοποίητη, δεν αρκείται στον παραδοσιακό της ρόλο, δεν υποτάσσεται στη μοίρα της. Δεν αρκείται στις καθιερωμένες ερμηνείες ούτε στις παγιωμένες ονοματοδοσίες. Θέλει να αποφασίσει αυτή για τη σχέση των πραγμάτων με τ' όνομά τους. Έχει μία ακόμα μεγαλύτερη απαίτηση: να συσχετίσει τα στοιχεία του κόσμου μεταξύ τους κάτω από μια ποιητική σύλληψη μεταφοράς και παρομοιώσης. Η γυναίκα στο έργο του Χάρουσερ δεν είναι όπως ο Κάσπαρ του Χάντκε που στέκεται ενός μπροστά στο φαινόμενο και αποπειράται να αρθρώσει για να υπάρξει. Αυτή ανακαλύπτει την έκσταση. Σε αντίθεση με τον αλογόφη άντρα της, που συμπαριστάνει στο γεγονός της ζωικής αναπαραγωγής χωρίς να αγωνιά για τη μοίρα του οντος, η γυναίκα επιχειρεί να συνταρίξει τον κόσμο με λέξεις, φράσεις και έννοιες με στόχο τ' άλλο παρά να πετύχει για λογαριασμό του σύμπαντος μια αρμονία. Η γυναίκα στο έργο αυτό δεν είναι η σύζυγος που ασφυκτιά ούτε κατά τα φαινόμενα μια μοιχαλίδα και μια ανδροφρόνα. Η γυναίκα είναι η ποιητική διάσταση του ανθρωπισμού. Είναι η άρνηση του χθαρμαλού διού, είναι η αμαρτία της ανόρθωσης στο επίπεδο της αυτογνωσίας, είναι η απόρριψη του «πίστευε και μη ερεύνα», δηλαδή του δογματικού.

Όλα όσα γίνονται είναι συμβολικά. Ο θεατής παρίσταται σε μια λειτουργία μύησης. Αυτή είναι η διαδικασία που ακολουθεί η γυναίκα. Ξεκινάει από μια έμφυτη, θεόδοτη ανησυχία. Αρχικός αντιδρά να ταυτιστεί με ένα χωράφι, είναι στραμμένη στον ουρανό, στα σύννεφα, στις κορυφές των δέντρων. Φοβάται το απαγορευμένο της γνώσης αλλά έλκεται απ' αυτό. Η γραφή, σαν λει-

Από την υποταγή ως την εξάνδσταση

τουρνιά μυητική στον κόσμο των ιδεών, τη συνεπαίρνει. Τι μένει μετά απ' αυτό; Να καταργήσει τον κόσμο των προκαταλήψεων, του φόβου, του σκοταδιού. Ο φόνος του συζύγου αυτή την έννοια έχει. Δεν είναι έγκλημα, είναι πράξη επαναστατική.

Μπορούν να επιχειρηθούν απειρες αποκωδικοποιήσεις, ακόμη και ερμηνειών των προθέσεων του συγγραφέα. Το έργο τις προκαλεί και τις επιτρέπει. Ωστόσο η σημειολο-

γία επιτρέπεται στην κριτική έως ένα σημείο κι αυτό το έχουμε ήδη ξεπεράσει. Μένει να πούμε πως είναι ένα έργο με βαθύ ουσιαστικό προβληματισμό, προτρεπτικό για ελεύθερο τολμηρό στοχασμό, από τίνεξη κάθε ζυγού που μας ζεύει στο χωράφι χωρίς να μας επιτρέπει

ποulous μεταχειρίστηκε τις εμπνεύσεις του μόνο ως την εξυπηρέτηση των απαιτήσεων του έργου. Μας αποκάλυψε επίσης πως είναι σε θέση να παρακολουθήσει τη φιλοσοφική διακλάδωση του κειμένου, πράγμα που πολλοί άλλοι αδυνατούν. Παρ' όλα αυτά η παράσταση είχε μια ανγνότητα, μια διακριτική ιδιότητα σαν μια εσωτερική διαδικασία χωρίς κανέναν εγκεφαλισμό ή διανοουμενίστικο ξίπασμα. Σ' όλα αυτά, ωστόσο, ο σκηνοθέτης δεν ήταν καθόλου αδοθήτος.

Τουναντίον. Η μετάφραση του Μπάμπη Κολώνια αποτέ-

λεσε μια κοίτη για τη σκηνοθεσία. Όλη η αισθητική της

παράστασης, η λιτότητα και η

ευκρίνεια, η αβρότητα και η

ποίηση, ο ευαγγελισμός των

λέξεων, υπάρχει στο κείμενο.

Ο μεταφραστής μεταλαμπα-

δευσε όχι μόνο τους προβλη-

ματισμούς του συγγραφέα

και τις αναζητήσεις του αλλά

και τη μυστικιστική ατιμό-

σφαιρα τη φορτισμένη στις

λέξεις και τις φράσεις.

Οι τρεις ηθοποιοί, σώμα-

τα και σίματα, όντα και συμ-

βολα, πάσχοντα ενεργούμε-

να της ανθρώπινης μοίρας

και ταυτόχρονα σκεύη μετα-

κινούμενα στο χώρο μιας ε-

ροπραξίας, πραγματοποιούν

μια αξιοθαύμαστη συμμετο-

χή. Ο Κώστας Τριανταφυλλό-

πουλος, μυλωνάς, λειτουρ-

γός δεύτερης εξελικτικής

βαθμίδας αφού μεταβάλλει

το στάρ σε αλεύρι και προ-

θεί πολιτιστικά τη διαδικασία, κά-

τος επίσης του μυστικού της γρα-

φιαφορά ύψους. Όλο το παίξιμο

τούτο χαρακτηρίζει μια ελαφρά συ-

γκαταβατική στάση και αυτό είναι,

κατά τη γνώμη μου, το καλύτερο

σημείο απ' τα πολλά καλά της ερμηνείας του. Το ζωηρό, παρορμητικό

αρσενικό, συμβιβασμένος, χοϊκός,

παθητικός και ανεξελικτικός ο σύ-

ζυγος του Γιώργου Μακρή, πολύ

θετική συνεισφορά στη σύνθεση

του συνόλου. Συμποσιακή της

άποψης η ερμηνεία της Γυναικας

απ' την Ηλέκτρα Γεωσάτ, διάθρο-

σε όλη την κλίμακα απ' την υποταγή

στο γυναικείο πεπρωμένο ως την

εξάνδσταση με σπάνια καλή τεχνι-

κή. Αρκει να σημειώσω πως χωρίς

την ερμηνεία της η παράσταση δεν

θα ήταν αυτή που είναι.

Σε σφή αναλογία υποβλητικό-

τητας, λιτότητας, καλαισθησίας,

συμμετοχής και διακριτικότητας το

σκηνικό του Πάτσα. Η μουσική της

Μαρίας - Χριστίνας Κρίθαρά κατά

διαστήματα κραυγαλέα.